

1. FRANCIAORSZÁG TUDOMÁNYOS ÉS TECHNOLÓGIAI RENDSZERÉNEK FŐ JELLEMZŐI

Franciaország a K+F-szférában dolgozó kutatói létszám, a K+F-terület költségvetési ráfordítása és az ország tudományos produktuma alapján a világ „élmezőnyéhez” tartozik. Az ország, és az EU versenyképességének növelése érdekében Franciaország 2001-ben elkötelezte magát arra, hogy 2010-re 3,0%-ra növeli a GDP-arányos K+F-kiadásait. Ezzel szemben a 2001., ill. 2002. évi statisztikai adatok, és a 2003. évi előjelzések a K+F-ráfordítások stagnálását mutatják: a francia K+F-ráfordítás évek óta 2,2% körüli, és egyre nehezebben hihető, hogy a 2010-ig hátralévő 6 esztendőben sikerül elérni a hön áhított 3%-os értéket. A jelenlegi 2,25%-os érték ugyan a 25 tagúra bővült unió átlagát lényegesen felülmúlja - és 1998 óta nagyon enyhén, de növekvő tendenciát mutat, ám csak lassan közelíti a 90-es évek elején elért 2,4% körüli értéket. Továbbra is számottevő tehát Franciaország lemaradása az USA-hoz, Japánhoz, vagy az európai országok közül Finnországhoz, Svédországhoz viszonyítva. A kívánatosnak tartott 2:1 arányú ipari kutatás:közkutatás aránytól jelentősen eltér a jelenlegi francia helyzet, ahol a GDP mintegy 1,25 %-át fordítják a vállalatok K+F-tevékenységre a közkutatások 1 % körüli arányával szemben. Ennek megfelelően, a vállalati K+F ösztönzése és az innováció támogatása a francia kormányzat kiemelt prioritásai közé tartozik, a *Raffarin*-kormány első két évének ez irányú intézkedései azonban várhatóan csak hosszabb távon fejtik ki pozitív hatásukat.

1.1. A tudomány- és technológiapolitika fő ismérvei és prioritásai Franciaországban

A 2003 augusztus – 2004 július közötti időszak, a francia kormány jelentős átalakítása miatt, két markánsan elkülönülő szakaszra osztható. A 2002. évi franciaországi parlamenti választásokat követően megalakult „második” *Raffarin*-kormányban az összevont Ifjúsági, Oktatási és Kutatási Minisztérium (MJENR) vezetését LUC FERRY miniszter látta el 2004 áprilisáig. A kutatások és új technológiák (ide értve az úrkutatást és ürtevékenységet is) irányításának miniszteri feladatait, ugyanebben az időszakban – delegált miniszterként - CLAUDIE HAIGNERÉ orvos-asztronauta végezte. A 2004 tavaszán bekövetkezett franciaországi kormányátalakítás a K+F-területet sem kerülte el. Ez év áprilisától, a „harmadik” *Raffarin*-kormányban a Közoktatási, Felsőoktatási és Kutatási Minisztérium (MENESR) élére FRANÇOIS FILLON miniszter került, míg delegált miniszterként FRANÇOIS D’AUBERT látja el a K+F-terület irányítását.

Amint azt a 2002/03 évi beszámolóban jeleztük, a *Raffarin*-kormány fő irányvonalaiban nem változtatott az előző, baloldali kormány Tét-politikáján. Az alapvető célkitűzések átvétele nyilvánvalóan összefüggött azzal, hogy már a korábbi francia prioritások is az EU irányvonalához igazodtak. CLAUDIE HAIGNERÉ miniszter 2002 decemberében meghirdetett „Minden eszköz mozgósítása a francia kutatás kiválóságáért és a tudás átadásáért” című programja 5 fő prioritást fogalmazott meg:

- az állami kutatóintézetek irányításának, „kormányzásának” javítása, az intézmények prioritásainak, céljainak, módszereinek jobb összehangolásával;
- a projektfinanszírozás fejlesztése és az értékelés transzparenciájának javítása;
- hatékony humánerőforrás-gazdálkodási rendszer életre hívása, melynek egyik legfontosabb célja a kutatói állomány megfiatalítása, és a korcsoportok folyamatos egyensúlyának biztosítása;
- az állami kutatóintézetek ipari kapcsolatainak jelentős fejlesztése, azoknak a „fejlett ipari országok szintjére történő felhozása”;
- az Európai Kutatási Tér tényleges és hatékony építése.

2003 őszén, a 2004. évi K+F költségvetési terv bemutatásakor CLAUDIE HAIGNERÉ miniszter gyakorlatilag megismételte a tárca előző évi fő irányvonalait, azokat mintegy kiegészítendő 3, innovációtámogató prioritást megfogalmazva:

- a vállalati innováció támogatása, a 2002-ben megkezdett „Innovációs Terv” folytatása, a kutatási adóhitel reformja;
- a privátszférában folyó kutatás és a köz kutatás közötti szinergiák erősítése;
- K+F-szférát támogató alapítványok bővítése és az innovatív vállalkozási státusz megteremtése.

A francia K+F-politika 2004-as tematikai prioritásai – az előző évekhez hasonlóan - jól illeszkednek az európai kutatási prioritásokhoz ; így az egészségügyi, biotechnológiai, élelmiszerbiztonsági, információtechnológiai és mikroelektronikai, nanotechnológiai kutatások, az űrkutatások, a személyszállítással és utasbiztonsággal, a környezetvédelemmel és fenntartható fejlődéssel kapcsolódó kutatási témák, valamint a humán és társadalomtudományok továbbra is kiemelt jelentőséggel bírnak.

2004-es K+F-költségvetéshez kapcsolódóan az alábbi négy fő prioritási csoportot fogalmazták meg:

- 1) Az egészséggel, járványokkal és biotechnológiával összefüggő területek
  - rákellenes küzdelem
  - öregedéssel és fogyatékkal kapcsolatos kutatások
  - epidemiológiai kutatások, fertőző betegségek elleni küzdelem
  - fenntartható fejlődéssel összefüggő kutatások, harc az üvegházhatás ellen
  - tiszta üzemű („egészséges”) járművek kifejlesztése
- 2) Alternatív energiaforrások kutatása
  - energiaraktározás és hidrogén mint energiaforrás
  - fúziós energia és az ITER-projekt
- 3) Fejlettebb forráskezelés
  - tápanyagforrások, élelmiszerbiztonság
  - vízkészletek jobb kezelése
- 4) A tudományos ismeretek és tudományos kultúra terjesztése a múzeumi hálózatok bevonásával.

A felsorolt prioritások megvalósításához a jelenlegi kormány is működteti az előző kormányzati ciklusban kialakított kutatás-támogató, illetve innovációösztönző struktúrákat. Ezek közül legfontosabbak az egyeztetett kezdeményezési akciók („actions concertées initiatives”, ACI) és a kutatási és innovatív technológiai hálózatok (Réseaux de Recherche et d'Innovation Technologiques, RRIT).

Az ACI pályázati rendszer céljairól, működéséről előző (2002/03 évi) beszámolómban részletes áttekintést adtunk. A programok elvében, gyakorlati kezelésében nem történt változás az idei évben, a meghirdetett pályázatok követték a francia K+F-politika prioritásait.

A francia TÉT-politikának továbbra is központi tétele, hogy a nemzeti kutatási akcióknak szinergiában kell lenniük az EU mindenkorai Kutatás-Fejlesztési Keretprogramjában folyó francia részvétellel.

A kutatási prioritások hatékony érvényre juttatásának érdekében Franciaország még az előző kormányzati ciklusban létrehozta a kutatási és innovatív technológiai hálózatokat (RRIT). A hálózatok létrehozásának célja, hogy egyesítsék és ösztönözzék az állami és vállalati kutatásokat a kormányzati prioritások területén. Franciaországban az új kormányzati ciklus (2002) elején 16 kutatási és innovatív technológiai hálózat működött, 2003 folyamán került meghirdetésre a 17, állati genomikai tematikájú hálózat (melynek kialakítása jelenleg is folyamatban van).

Az RRIT hálózati rendszer felosztását előző beszámolómban ismertette.

A hálózatok szerepe a közelmúltban felértékelődött tekintettel arra, hogy céljaik közel állnak az EU 6. KTF-Keretprogramjának célkitűzéseire. A nemzetközi TÉT-kapcsolatok fejlesztése szempontjából fontos, új fejlemény a hálózatok megnyitása a külföldi partnerek előtt. Rövid távon ez a lehetőség a bilaterális együttműködés új formája lehet (például a növényi biotechnológiai hálózat a francia–német, francia–spanyol, vagy a kialakítás alatt álló francia–magyar kooperáció), hosszabb távon pedig hasznosan segítheti az Európai Kutatási Térség kialakítását.

A közkutatások és a vállalatok közötti szorosabb együttműködést hivatottak szolgálni az Országos Technológiai Kutatási Központok (CNRT). A francia TÉT-politikában fontos helye van az ún. „nagyon nagy tudományos infrastruktúráknak (TGI)”. Franciaország arra törekszik, a fajlagos K+F-kiadások hatékonyságának javítása érdekében, hogy a TGI-k túlnyomó többsége nemzetközi együttműködés keretében jöjjön létre. Itt kell megemlítenünk a Saclay-ban épülő, Soleil elnevezésű, harmadik generációs szinkrotron építését. Bizonyos értelemben ide tartozik a francia (illetve 2003 ősze óta) európai ITER-pályázat, amelynek megvalósítása Franciaország számára rendkívüli fontossággal bír.

Brüsszelben a 2003. november 26-ai EU Versenyképességi Tanácson a 15 EU-tagország kutatási miniszterei egyhangú állásfoglalást hoztak arról, hogy a nemzetközi kísérleti termonukleáris reaktor (ITER= International Thermonuclear Experimental Reactor) megépítésének helyszínéül, közös európai jelöltként a franciaországi Cadarache-t (Bouches du Rhône megye) támogatják. Spanyolország, a spanyol jelölt Vandellós helyszín „vereségét” mintegy kárpótolandó, szintén egyhangú döntéssel, megkapta az ITER európai jogi központjának helyszínét. A döntéssel kapcsolatban kiadott sajtóközlemények tanúsága szerint az olasz EU-elnökség jelentős erőfeszítéseket tett a kérdéssel kapcsolatos EU-konszenzus megvalósulásáért.

A francia kutatási tárca akkori vezetője, CLAUDIE HAIGNERÉ miniszter nagy örömmel üdvözölte az egységes európai állásfoglalást, külön kiemelve Spanyolország pozitív hozzáállását. A miniszter asszony hangsúlyozta, hogy az európai döntés mintegy „tiszteletadás annak a másfél évtizedes munkának, melynek keretében francia és külföldi kutatók százai világszinten elismert kutatási központtá fejlesztették Cadarache-t, a Tore Supra kísérleti reaktorhoz kapcsolódó nemzetközi kutatási programok keretében”.

Az ITER-projekt háttérében az a fontos célkitűzés áll, hogy az energiatermelésben 2050-re a jelenleg működő atomerőművekhez képest nagyságrendekkel nagyobb hatékonyságú, tiszta üzemű, kimeríthetetlen nyersanyagforrásra támaszkodó fúziós erőművek kerülhessenek beállításra. Ehhez a világméretű fejlesztési projekthez szükséges az első kísérleti fúziós reaktor megépítése. Az ITER-projektben az Európai Unió, Japán, Dél-Korea, Kanada, Oroszország, Kína és az Egyesült Államok közösen vesznek részt. A kísérleti reaktor megépítése és

üzemeltetésének első 20 éve összesen mintegy tíz milliárd eurós beruházást jelent, álláshelyek ezreit teremti meg, és a XXI. század első felében kutatók, fejlesztőmérnökök tízezreit kívánja bekapcsolni a munkába, nemzetközi együttműködések keretében.

JEAN-PIERRE RAFFARIN francia kormányfő 2003. november 26-án, a francia Nemzetgyűlésben tartott felszólalásában „rendkívüli jelentőségű világprojektként” emlékezett meg az ITER-programról méltatva annak jelentőségét a fenntartható fejlődés és az emberiség jövője szempontjából. A francia miniszterelnök kiemelte a Cadarache-i kiválósági központot, az ott dolgozó K+F-szakemberek másfél évtizedes munkáját, megköszönte PHILIPPE BUSQUIN kutatási főbiztosnak és munkatársainak a döntés előkészítésében végzett fáradozásait, valamint CLAUDIE HAIGNERÉ miniszternek azt az állhatatos munkát, amivel Franciaországot hozzásegítette az európai jelöltséghez.

A kísérleti fúziós reaktor megépítéséért igen éles harc folyik Európa és Japán (Rokkasho) között. Az ITER-partnerek 2003. december végén elhalasztották a döntést a helyszínt illetően. 2004 tavaszán-nyarán Franciaország többszörösen elnyerve az EU támogatását folyamatos lobbitevékenységet folytatott a Cadarache-i helyszín védelmében.

A Raffarin-kormány kutatás-fejlesztési politikájának talán legmarkánsabb jellemzője a nagy, célzott, jelentős társadalmi-gazdasági kihatású prioritások meghatározása, és az azzal összefüggő „nagy országos akciótervek” beindítása. A szóban forgó hosszú távú programok a kutatásért felelős tárca és más szakmailag érintett tárcák együttműködésében kerülnek kidolgozásra. A korábbiakban ismertetett prioritások közül az előző évben – 2002 év vége 2003 tavasza között – csaknem minden területen beindult a nagy akciótervek kidolgozása. Ezekről a programokról – („Innovációs Terv” – az ipari tárcával együttműködésben), a rákkutatás és gyógyítás („Országos Rákellenes Terv” – az egészségügyi tárcával közösen), a fenntartható fejlődés („Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia” – az ökológiai és fenntartható fejlődési tárcával együttműködve) vagy az ürtevékenység (a védelmi tárcával közös koordinációban) – előző évi jelentésünkben beszámoltunk. Az előző évben megalkotott tervek szerint az idén minden egyes területen beindultak a reformok és fejlesztések – azok eredményeiről várhatóan egy év múlva hitelesebb képet vázolhatunk.

Különösen hangsúlyos eleme a mai francia K+F-politikának a nagy akciótervekhez kapcsolódó, jelentős kutatóintézeti tömörülések, nagy kritikus tömegű hálózatok létrehozása (pl. a Rákellenes Tervhez kapcsolódó Országos Rákkutató Intézet-fejlesztési program a „Canceropole”-hálózat összefogásával, ehhez hasonló az élettudományi - genomikai kutatási területen a „Génopole”-program).

A francia K+F-irányítás nehézségei és a „francia kutatói lázadás”

A 2002 nyarán hivatalba lépett francia kormány K+F-politikájának jól definiált, átgondoltan megjelölt prioritásai és első sikeresen végrehajtott akciói mellett már tavaly is szólnunk kellett azokról a „viharfelhőkről”, amik 2003 év elején kezdtek gyülekezni a francia K+F-irányítás egén. [Már 2002 őszén számos támadás érte a CLAUDIE HAIGNERÉ vezette tárcát az olykor költségvetési megszorításoktól sem mentes, kutatók által többször „szemfényvesztőnek” titulált BCRD (polgári közutatók költségvetése) miatt.] A kutatási tárca kormányzaton belüli viszonylag hátrányos helyzetében és egy általánosan restriktív 2004 évi költségvetési törvényben pozitív meglepetésként hatott a K+F-terület enyhe, 3,9%-os növekménye. 2004 elején azonban a tárca különböző okok miatt megszorító intézkedéseket alkalmazott. Az előző év elején még csak szárnyait próbálgató „kutatói ellenállási mozgalom” idén tavasszal országos akciót indított, s azt jól időzítve a regionális választási kampányhoz, elérte, hogy valamennyi megszorító intézkedés visszavonásra kerüljön. (A krízis hozzájárult a tárca élén bekövetkezett minisztercseréhez.)

Jelentős országos és nemzetközi visszhangot váltott ki 2004 első negyedében a francia tudományos életet és K+F-irányítást egyaránt megrázó eseménysorozat, amelyet számos sajtóorgánus „francia kutatói lázadás” címen aposztrofált. A január első napjaiban - a „Mentsük meg a kutatást” (Sauvons la recherche, SLR) kiáltvány interneten történő közzétételének idején - még „szokásos év eleji tiltakozó akciónak” tűnő kezdeményezés néhány hét alatt országos kiterjedésű megmozdulássá vált. A mozgalom célkitűzései között a K+F-terület fokozott támogatása és a franciaországi tudomány helyzetének hosszú távú javítása szerepelt (benne 1000 új oktatói-kutatói álláshely megteremtésével a francia egyetemeken), közvetlen célkitűzéseiként a tudomány jövőjéről tartandó széles körű országos konzultáció szervezését, illetve a francia K+F-kormányzat több, a kutatói szféra számára kedvezőtlen intézkedésének visszavonását követelte. Ez utóbbiak közé tartoztak a kutatási tárcának a kutatóintézetek 2002-es és 2003-as maradványkereteinek befagyasztására és 550 közalkalmazotti álláshely határozott idejű szerződéses állássá alakítására vonatkozó intézkedései. A petíciót rövid idő alatt a 150 ezer állami alkalmazásban lévő kutató több mint fele (közel 80 ezer fő!) aláírta, s annak súlyát növelte, az SLR-hez csatlakozó kiemelkedő tudományos személyiségek (számos Nobel-díjas) mellett, a mintegy negyedmilliónyi (!) „külső” (a kutatói szférán kívüli) aláíró is.

2004 első hónapjaiban, a jelentős és rendkívül hatékony mozgósítás ellenére sem volt egységes a kezdeményezés megítélése, hiszen a kifogásolt intézkedések hátterében a Haigneré-kabinetnek (s közvetve a Raffarin-kormány) az elnehezült francia kutatási rendszer megreformálására törekvő „jogos” intézkedései is meghúzódtak, beleértve ebbe a francia kutatási rendszerben alulreprezentált szerződéses rendszer erősítésének szándékát is. CLAUDIE HAIGNERÉ delegált kutatási miniszter 2004 februárjában országos konzultációs kampányt indított a francia tudomány és a francia K+F jövője érdekében egy, az év végére esedékes tudomány-stratégiai törvény kidolgozásához. A felhívás nyomán ETIENNE-EMILE BAULIEU és EDOUARD BRÉZIN professzorok (a Francia Tudományos Akadémia elnöke és alelnöke) olyan országos bizottság összehívására tettek javaslatot, amelyben egyaránt szerepelnek a „Mentsük meg a tudományt” mozgalmon belüli és azon kívül álló tudományos személyiségek. JEAN PIERRE RAFFARIN kormányfő és CLAUDIE HAIGNERÉ elfogadták a javaslatot, BAULIEU és BRÉZIN professzoroknak mintegy mediatori szerepet biztosítva a kormányzat és a mozgalom között.

HAIGNERÉ miniszter asszony engedve a követeléseknek, március első napjaiban feloldotta a korábban befagyasztott támogatások teljes keretét (294 millió euró), és a 2004-es álláspályázatokat 120 álláshely ígéretével egészítette ki. Az időközben egyre erősödő mozgalom azonban nem fogadott el félmegoldásokat, s kitarzott az 550 közalkalmazotti álláshely visszaállítása mellett, s megfenyegette a kormányt a kutatási egységek vezetőinek testületi lemondásával. A számos egyéb társadalmi konfliktus miatt „többfrontos harcra” kényszerült kormányfő március 6-án jelentős ígéretet tett a francia kutatóknak, nevezetesen a 2005–07-es, hároméves időszakra évi plusz 1-1 milliárd euró többlettámogatást a K+F-területnek, segítségül a 2010-re áhított 3%-os GDP-arány közelítésére. A regionális választásokhoz közeledően egyre erősebb politikai támogatást kapó mozgalmat a nagyvonalú ígéretet sem térítették el eredeti követeléseitől, és az ultimátum lejártát követően, március 9-én a mintegy 3500 kutatóintézeti laborvezetőből több mint kétezeren jelentették be lemondásukat vezetői tisztségükről. (A nagy horderejű döntés jelentős országos visszhangjára jellemző, hogy a kutatói krízishelyzet témája napokon át az országos napilapok címlapján volt, onnan mindössze a madridi terrorcselekmények képei szorították ki.) ALAIN TRAUTMANN SLR-szóvivő 2004. március 10-én bejelentette a mozgalom hivatalos szervezetté (Association „Sauvons la Recherche”, ASLR) alakulását.

Mivel a következő napok sem hoztak számottevő közeledést a felek álláspontjában az immár emblematikussá váló 550 álláshely kérdésében, a „Mentsük meg a kutatást” mozgalom, egyesítve erejét az összes kutatási és felsőoktatási szakszervezettel, nagyszabású utcai demonstrációkat rendezett, közvetlenül a regionális választásokat megelőzően. Egyes politikai elemzők szerint a jól időzített tömegrendezvények és a több hónapig tartó kampány – egyéb faktorok mellett – számottevő mértékben járultak hozzá a kormányon lévő jobboldali pártok súlyos vereségéhez a 2004. március végi franciaországi regionális választásokon.

A Raffarin-kormány politikájával és kormányzási módszereivel elégedetlen választói visszajelzés szükségyszerűen magával vonta a kormány átalakítását. JEAN-PIERRE RAFFARIN új (harmadik) kormánya politikai programjának 2004. április 6-ai ismertetésekor mintegy „önkritikát gyakorolva”, hangsúlyozta az előző időszak hibás döntéseit – közte a kutatókkal folytatott párbeszédben tanúsított kompromisszumképtelenséget. Elfogadva JACQUES CHIRAC köztársasági elnök ez irányú, április elsejei ajánlását, határozott ígéretet tett a mozgalom jogos igényeinek gyors teljesítésére.

Az új francia kormány témában érintett két új minisztere, FRANÇOIS FILLON közoktatási, felsőoktatási és kutatási miniszter és FRANÇOIS D'AUBERT delegált kutatási miniszter április másodikán fogadták a jelentősebb francia kutatási intézmények (CNRS, INRA, INSERM, INRIA, Pasteur Intézet), a Francia Rektori Konferencia, és a tudományos kutatás jövőjével foglalkozó új országos tanácsadó testület képviselőit. 2004. április 6-án a

Matignon adott otthont a kutatói kérdés rendezésével kapcsolatos tanácskozásnak, FILLON és D'AUBERT miniszterek, RAFFARIN miniszterelnök és SARKOZY államminiszter részvételével. A megbeszélést követően FRANÇOIS D'AUBERT optimista hangvételű nyilatkozatában adta hírül, hogy „valamennyi felmerült probléma napokon belül megoldásra kerül”. Ezt támasztották alá a kutatói oldal illetékeseinek nyilatkozatai is, melyek hosszú hónapok óta nem tapasztalt stílusváltozást mutattak. „Dávid legyőzte Gólatot” - olvashattuk a Le Monde április 7-ei számában ALAIN TRAUTMANN szóvivő nyilatkozatában. A szóvivő hangsúlyozta, hogy egyrésztől a kormányzat hozzáállása, ill. a tárgyalásokon résztvevő miniszterek együttműködési szándéka változott meg, másrészt az előzetes megállapodások értelmében hosszabb távon még arra is esély nyílhat, hogy a mozgalom az eredeti célkitűzéseinél is többet elérhet. A kormány ugyanis ígéretet tett a legfőbb konfliktusforrást jelentő 550 státusz nagy részének rehabilitálására azzal a plusz felajánlással, hogy a határozott idejű szerződés állásajánlatok is megmaradnak, segítve ezzel a francia K+F-rendszerben a nagyobb flexibilitást jelentő alkalmazási forma arányának növekedését (folytatva ezzel a CLAUDIE HAIGNERÉ által megkezdett reformfolyamatot).

FRANÇOIS FILLON közoktatási, felsőoktatási és kutatási miniszter 2004. április 7-ei nyilatkozata igazolta, hogy a „Mentsük meg a kutatást” elnevezésű francia kutatói mozgalom, több hónapos – politikai nyomással is párosuló – küzdelme valóban eredményre vezetett. A francia K+F-kormányzat – JEAN-PIERRE RAFFARIN kormányfővel egyetértésben – visszaállította a korábban határozott idejűre módosított 550 új kutatóintézeti álláshely közalkalmazotti státuszát (200 kutatói és 300 technikus/mérnöki státusz), és a mozgalom követeléseinek megfelelően a felsőoktatási kutatás „helyzetbe hozására” 1000 új álláshelyet biztosít az egyetemeknek. Ez utóbbiakból már 2004 őszétől munkába állhat 150 tanársegéd és 200 kutatási-technikus, míg a fennmaradó 750 docensi és professzori álláshelyet (a hosszabb pályázati mechanizmus miatt) 2005 januárjától lehet betölteni. Ezek az álláshelyek többletet jelentenek a 2004-ben már meghirdetett 2000 új felsőoktatási oktató-kutatói álláshelyhez képest.

TRAUTMANN szóvivő megfogalmazása szerint a kutatói mozgalom egyelőre elérte a célját, hiszen ráirányította a társadalom és a kormányzat figyelmét a terület fontosságára és nehézségeire, s ugyanakkor sikerült elérni a legfontosabb követelések teljesülését. Erre rövidesen lehetőség nyílik: a francia kutatás stratégiai törvényjavaslatának - amelynek 2004 végéig a Parlament elé kell kerülnie a kormányzat szándékai szerint - kidolgozásához a kutatási miniszter széles körű konzultációt indított, és az előkészítésben a „Mentsük meg a kutatást” mozgalom kiemelkedő tudományos személyiségeinek segítségére is számít. FILLON miniszter nyilatkozatában - a kutatók által régóta várt hírek mellett - a kutatói társadalom segítségét kérte a jogszabály előkészítéséhez.

Az utóbbi hónapokban több alkalommal ismerte el a francia kormány, hogy jelentős mértékű emelésre van szükség a K+F-költségvetésben. A 2004 első negyedévében történtek alapján valószínűsíthető, hogy a 2005-ös francia K+F-költségvetés irányzamai a korábbiakhoz képest javuló tendenciát mutathatnak. Az SLR-mozgalom aktivistái ideiglenesen letették a kesztyűt, és a jövő tervezésére koncentrálnak. 2004 májusában, a mozgalomhoz csatlakozott K+F-szakemberek, akadémikusok, tudományos szakértők közreműködésével kidolgozták javaslataikat a 2005. évi K+F-költségvetés irányvonalaira, ill. a francia K+F-intézményrendszer strukturális reformjaira vonatkozóan, s június 3-ai sajtóközleményükben – emlékeztetve RAFFARIN miniszterelnök március eleji „egymilliárdos” többlettámogatási ígéretére, javaslatot tettek annak racionális felhasználására is.

1.2. A franciaországi K+F-intézményrendszer fő elemei

A francia K+F-intézményrendszer struktúrája nem változott az előző évihez képest, így a részletek vonatkozásában a 2002/2003 évi beszámolóban leírtak az irányadók. A K+F finanszírozási rendszer értelmezhetőségéhez azonban e helyen is utalnunk kell az intézményrendszer néhány fontosabb adatára. A rövid ismertetés a K+F-irányításban bekövetkezett személyi változások miatt is indokolt.

Az előző fejezetben már megemlítettük, hogy a 2004 tavaszán bekövetkezett franciaországi kormányátalakítás a K+F-területet sem kerülte el. 2004 áprilisától, a „harmadik” Raffarin-kormányban a Közoktatási, Felsőoktatási és Kutatási Minisztérium (MENESR) élére FRANÇOIS FILLON miniszter került, míg delegált miniszterként FRANÇOIS D'AUBERT látja el a K+F-terület irányítását. Megváltozott tehát a minisztérium elnevezése is.

Meg kell jegyeznünk, hogy a tényleges papírforma szerint most is – ahogy tavaly - „egy, nagy közös minisztérium” kezeli az oktatás és kutatás ügyeit. A mindennapi gyakorlatban azonban ma már teljesen elfogadott a K+F-irányítás vonatkozásában „kutatásért felelős tárcáról” beszélni. A hivatalos dokumentumokon is megjelenő „Delegált Kutatási Minisztérium” kifejezés mintegy hangsúlyozza a terület (és FRANÇOIS D'AUBERT miniszter) viszonylagos önállóságát, a tárcák 2002-es összevonása ellenére is.)

A Delegált Kutatási Minisztérium (továbbiakban: kutatási tárca) két igazgatóságból (államtitkárságból) és két kisebb önálló egységből áll.

- a Kutatási Igazgatóság (melyet 2002 decembere óta ELISABETH GIACOBINO vezet) felelős a kutatáspolitikai irányvonalak kidolgozásáért, a kutatás képzési és alkalmazási kérdéseiről, és a kutatási programok koordinációjáért; ellátja továbbá a legfontosabb tudományos és technológiai profilú közintézmények (EPST) felügyeletét;
- a Technológiai Igazgatóság (2003 májusa óta JEAN-JACQUES GAGNEPAIN vezetésével) a technológiai fejlesztési és innovációs politika kidolgozója. Meghatározza az iparban folyó kutatás állami támogatásának és az innovációs folyamatok finanszírozásának módozatait. Definiálja a közkutatások és a vállalatokkal folytatott technológiai kooperációk valorizációját. Biztosítja az ipari és kereskedelmi profilú közintézmények (EPIC) felügyeletét;
- a *Tudományos, technológiai és pedagógiai főosztály* önálló koordinációs egység, szakértői-értékelési feladatokat teljesít a kutatási tárca, illetve a Felsőoktatási igazgatóság megbízásából;
- a *Kommunikációs Főosztály* a két igazgatóság külső kommunikációs feladatait, dokumentum- és archívum-kezelését végzi.

A francia kutatási tárca regionális képviselőjét látja el a Regionális Kutatási és Technológiai Megbízottak (DRRT) hálózata. A Kutatási Minisztérium alkalmazásában álló 21 regionális megbízott a regionális ipari megbízotti hálózattal szoros együttműködésben vesz részt az innováció és a technológiai transzfer folyamatok támogatásában, a tudományos-technológiai információszolgáltatásban, a központ és a régiók közötti kapcsolattartásban.

A kutatás- és technológiafejlesztési politika stratégiai jellegű kérdéseiben a legfőbb döntéshozó szerv a Tudományos és Technológiai Kutatások Tárcaközi Bizottsága (CIRST), amely a kutatási tárca által kidolgozott prioritások jóváhagyására hivatott. Elnöke a miniszterelnök, tagjai azok a miniszterek, akiknek minisztériuma kutatóintézeteket felügyel. A bizottság évente legalább egyszer ülésezik. A bizottság örökös az interdiszciplinaritás elvének megvalósulása felett a K+F- és innovációpolitikai döntésekben.

A K+F- és az innovációpolitika stratégiai kérdéseiben a kormány tanácsadó szerve a hathavonta ülésező Országos Tudományos Tanács (CNS). A tanács elnöke a kutatásért felelős tárca vezetője, tagjai a francia és európai tudományos élet kiválóságai.

A kutatásért felelős tárca vezetőjének tanácsadó szerve a Kutatási és Technológiai Főtanács (CSRT). A két, egyenként 20 fős testületből (20 fő a tudományos kutatás és innováció területéről, 20 fő pedig a régiók, a gazdasági élet és a szakszervezetek részéről) álló Főtanács elnöke a kutatásért felelős miniszter. A főtanács véleményét a miniszter a K+F-politika gyakorlati kérdéseiben kéri ki, ideértve a polgári célú állami kutatások költségvetésének, s annak fő arányainak a kialakítását is. (A Főtanács véleményező munkájáról, és egyéb feladatairól előző évi jelentésünkben részletesen szövegtünk.)

A K+F-intézményrendszer kormányzati irányítási szint alatti része intézmények sokaságát és az azokban kutatómunkát folytató, százezres nagyságrendű kutatói közösséget foglal magába. A francia köz kutatások intézményrendszere alapvetően bipoláris jellegű: a két legfontosabb csoport egyike a tudományos kutatással és technológiai fejlesztéssel és/vagy valorizációval foglalkozó K+F-intézmények (kutatóintézetek), míg a másik csoportba a szintén jelentős K+F- aktivitást folytató felsőoktatási intézmények tartoznak.

A franciaországi köz kutatások K+F intézményei – államigazgatási besorolásukat tekintve – két fő csoportba oszthatók:

- Tudományos és technológiai profilú közintézmények (EPST): olyan K+F-tevékenységet folytató közintézmények, amelyek személyi állománya közalkalmazottakból áll;
- Ipari és kereskedelmi profilú közintézmények (EPIC): olyan K+F-tevékenységet folytató közintézmények, amelyek alkalmazottai nem közalkalmazottak.

A ritka kivételnek számító CNRS példájával (amely a kutatási tárca kizárólagos felügyelete alá tartozik) ellentétben a francia K+F az intézményekre gyakorta jellemző a kettős felügyelet, ahol az intézmény felügyeletét a témában érintett szaktárca a kutatási tárccal közösen gyakorolja. A francia K+F-intézményrendszer másik jellemző sajátossága a közös kutatási egységek (UMR) nagy gyakorisága, amikor több különböző intézmény (kutatóintézet és/vagy felsőoktatási intézmény) munkatársai közös tematikák mentén alkotnak egységeket. Ez a társulási forma mind az egységek „kritikus tömegének” eléréséhez, mind az interdiszciplináris kutatások megvalósulásához kedvező feltételeket biztosít.

1.3. A K+F finanszírozási rendszere Franciaországban

Franciaország a 2002. év becsült adatai alapján a GDP 2,25%-át fordítja kutatás-fejlesztési kiadásokra, ami a 2001. évi tényleges adatokhoz viszonyítva (2,22%) enyhe növekedést mutat. Összességében kifejezve a 2001. évi nemzeti K+F-kiadások (DNRD) mértéke 33,570 Mrd euró volt, ami 2002-ben mintegy 34,195 Mrd euróra növekedett. Ez alapján Franciaország a világon a 4. helyen áll a K+F-ráfordítások tekintetében.

A nemzeti K+F-kiadásokon belül Franciaországban évek óta fokozatosan csökkent az állami finanszírozás aránya. 1995 óta a magánszféra hozzájárulása meghaladja az államét. A 2001-es adatok alapján az állami részesedés 43,7%-os volt, míg a magánszféra 56,3%-kal részesedett. A DNRD 2002 évi mintegy 2,8%-os növekménye közel állandó vállalati részvétel mellett következett be, a növekedést az állami hozzájárulás emelkedése okozta. Így a 2002 évi becsült adatok alapján az állami részvétel 44,7%-ra nőtt a privát szféra 55,3%-ával szemben.

A teljes DNRD-nek több mint egynegyede: 2004-ban 9,4 Mrd euró a polgári köz kutatások költségvetése (BCRD). (A 2003. évihez képest 3,9%-os növekedéssel számolt a költségvetési terv.)

A 2004-es francia költségvetési törvényterv 3,6%-os államháztartási deficittel számolt annak érdekében, hogy a francia gazdaság stabilitása és a GDP 0,5%-os növekedése biztosítható legyen. A 2004-es francia költségvetés így egyszerre szól a takarékoságról és a bővülésről. A 2004-es költségvetés 4 fő aspektusra épül:

- a közkiadások racionalizálása és csökkentése, a transzparencia fokozása;
- a növekedés biztosítása, a munkavállalás és alkalmazás feltételeinek javítása;
- a kormányzati prioritások finanszírozása;
- a szolidaritás erősítése idősök helyzetének javítása.

A közkiadások erőteljes csökkentésének, racionalizálásának híre – a korábbi negatív tapasztalatok alapján – aggodalmat váltott ki a francia K+F berkeiben, hiszen ezek a folyamatok korábban rendre az oktatás, ill. kutatás állami támogatásának csökkenéséhez (is) vezettek. Ezzel szemben a közelmúltban ismertetett 2004-es tervek alapján a francia oktatási és kutatási szektorok óvatos derüléssel tekinthetnek a jövőbe. Jóllehet a pénzügyi megszorítások számos tárcát nehéz helyzetbe hoznak, az Ifjúsági, Oktatási és Kutatási Minisztérium a 2004-es költségvetés „nyertesei” közé tartozik az előző évihez képest 2,72%-os növekménnyel. Ennél nagyobb növekedést könyvelhet el a védelmi (3,68%), az igazságügyi (4,88%), a belügyi tárca (5,09%), illetve a francia kultuszminisztérium (5,39%). A prioritásként kezelt ágazatok egybeesnek a Raffarin-kormány által hangoztatott elképzelésekkel, miszerint a 2004-es év a kül- és belbiztonság, az igazságügy és az „intelligencia” (kultúra, oktatás, K+F) erősítésének jegyében zajlik.

Az ifjúsági, oktatási és kutatási tárca növekménye eltérő módon oszlik meg az egyes területek között. Az ifjúsági és közoktatási területek költségvetése 2,8 %-kal, míg a felsőoktatásnak juttatható állami források 3%-kal bővülnek. A kutatás-fejlesztés deklaráltnál fontos prioritás a 2004-es évben, növekedése a költségvetési terv szerint a 2003. évihez képest 3,9%.

CLAUDIE HAIGNERÉ, korábbi delegált kutatási és technológiai miniszter 2003 őszén örömmel tudósított arról, hogy a K+F-terület végre a kormányzati prioritások közé került. A K+F-szektor állami dotációjának 3,9%-os növekedése részben a polgári köz kutatások költségvetésének (BCRD) 2,2%-os növekedéséből adódik. Ehhez járul hozzá további, mintegy 1,7%-os növekmény, amely részben egy új, a nagy programok (pl. rákellenes terv) többlettámogatására létrehozott 150 millió eurós alap megteremtésével, részben pedig az intézmények számára több mint 100 millió euró adókedvezmény biztosításából adódik.

Amint arra az első pontban is utaltunk, a 2004. évi polgári köz kutatások költségvetési prioritásainak meghatározása a Raffarin-kormány K+F-prioritásaival összhangban történt. A 2004-as BCRD fő prioritásai a következők:

- 1) Az egészséggel, járványokkal és biotechnológiával összefüggő területek
  - rákellenes küzdelem
  - öregedéssel és fogyatékkal kapcsolatos kutatások
  - epidemiológiai kutatások, fertőző betegségek elleni küzdelem
  - fenntartható fejlődéssel összefüggő kutatások, harc az üvegházhatás ellen
  - tiszta üzemű („egészséges”) járművek kifejlesztése
- 2) Alternatív energiaforrások kutatása
  - energiaraktározás és hidrogén mint energiaforrás
  - fúziós energia és az ITER-projekt
- 3) Fejlettebb forráskezelés
  - tápanyagforrások, élelmiszerbiztonság
  - vízkészletek jobb kezelése
- 4) A tudományos ismeretek és tudományos kultúra terjesztése a múzeumi hálózatok bevonásával.

A 2004. évi BCRD arányainak pontosabb meghatározásával sikerült elérni, hogy 2004-ben a 2003. évihez képest mintegy 10%-kal magasabb támogatást kapnak a kiemelt, prioritást élvező területek.

Tematikai prioritások vonatkozásában, publikált támogatási arányértékek az előző, 2003-es BCRD (9,3 Mrd euró) esetében állnak csak rendelkezésre.

2003-ban a jelentősebb szektorok részesedése a következők szerint alakult:

- Élettudományok: 24% (2,4 Mrd euró),
- Űrkutatás: 14,9% (1,37 Mrd euró),
- Matematika, fizika, kémia: 11,6% (1,06 Mrd euró),
- Környezetvédelem, klíma: 10% (0,93 Mrd euró),
- Humán tudományok: 9,5% (0,87 Mrd euró),

- Információs és kommunikációs tudományok és technológiák: 9,6% (0,88 Mrd euró),
- Szállítás, légi közlekedés, anyagtudományok: 8,9% (0,82 Mrd euró),
- Energia 7% (0,67 Mrd euró).

A kutatás a fejlődésért terület az előző évihez hasonlóan, 2% körüli értéken maradt.

Franciaországban az állami K+F-finanszírozás a következő fontosabb elemekből tevődik össze:

- elsődlegesen a BCRD-ből finanszírozott közkutatás az állami kutatóintézetekben, intézeti hálózatokban : a 2004. évi 9,4 Mrd euró költségkeret többsége, több mint hatmilliárd euró a kutatási tárca büdzséjéből származik. Ez a keret finanszírozza a Kutatási és Technológiai Minisztérium felügyelete alatt álló kutatóintézeteket, amit kiegészít több társfinanszírozó minisztérium (pl. az egészségügyi, ill. agrártárcák) közel hárommilliárd eurókerete.
  - A tudományos és technológiai karakterű közintézmények (EPST) jellemzője, hogy tevékenységüket túlnyomó részt állami dotáció segítségével végzik. A legnagyobb EPST, a CNRS 2004. évi 2,12 Mrd euró állami támogatása a kutatási tárca által nyújtott támogatások több mint egyharmadát emésztí fel. Az egészségügyi és kutatási tárcák közös felügyelete alá tartozó, elsősorban orvosi kutatásokban érdekelt INSERM 2004-as dotációja 442 M euró, míg az agrár- és kutatási tárcák által közösen felügyelt, elsősorban agrárkutatásban érintett INRA 549 M euró támogatásban részesül az idei évben.
  - Az ipari és kereskedelmi profilú közintézményeket (EPIC) jellemzi, hogy az állami dotáció mellett jelentős mennyiségű szerződéses és egyéb K+F-forrással gazdálkodnak (A nem BCRD-eredetű források aránya jóval nagyobb, mint az EPST-csoportban). A két legnagyobb, K+F-tevékenységet folytató EPIC egyike a CEA, 913 M euró állami támogatással (2004), ill. az úrkutatásban kiemelkedő CNES, amely 2004-ban 1,153 Mrd euró állami támogatásban részesül. Az Országos Kutatás-fejlesztési és Innovációs Ügynökség (ANVAR) az innovációs és finanszírozási folyamatokban egyaránt aktív szerepet játszik. Az ANVAR innovációtámogató, technológiatranszfer támogató, K+F humán erőforrás-fejlesztő tevékenységében részben saját büdzséjéből gazdálkodik, részben pedig külső forrásoknak a K+F-szektorba történő mobilizálásával támogat. (Intervenciók tevékenysége 2002-ban meghaladta a 301 M eurót, amiből 245 M euró származott az ügynökség büdzséjéből, 56 M eurót mobilizáltak külső forrásból (regionális és EU források, más tárcák, stb). Az ANVAR 2004-ben 154 M euró állami támogatásban részesül.
- egyetemi (és általában felsőoktatási intézményi) kutatások, melyek csak kis részben (2004 : mintegy 0,5 Mrd euró keret) finanszírozottak a BCRD-ből, amit jelentős mértékben kiegészítenek egyéb források (pl. munkabér), zömében az oktatási tárca költségvetéséből. A felsőoktatási szektorban a teljes állami K+F-ráfordítás közvetve a közvetlen ráfordításnál egy nagyságrenddel nagyobb;
- védelmi kutatások: A francia Védelmi Minisztérium mintegy 3,6 Mrd euró keretet biztosít katonai K+F-tevékenységre a 2004-es évben;
- kutatásösztönzési kiadások : általában a BCRD-ből finanszírozott, különböző formában megjelenő ösztönzések, amelyekkel az állam a kutatóintézeteket, egyetemeket, vagy a K+F-tevékenységeket folytató vállalatokat támogatja. Ezek között is kiemelendő két országos pénzügyi alap, az Országos Tudományos Alap (FNS) és a Technológiai Kutatási

Alap (FRT) tevékenysége. Az FNS közvetítésével 2004-ban mintegy 152 M euró támogatás biztosítható prioritást élvező kutatási programoknak („egyeztetett akciók” : ACI). (Ez „visszaállást” jelent a 2002-es szintre: 2003-ban az FNS már 217 M euró támogatásban részesült.) Az FRT 197 M euró kerete a köz kutatások („akadémiai-szektor”) és a vállalati kutatást közelítő programok támogatására szolgál. A 197 M euró keretet 2000 és 2007 között évi 9 M euróval egészíti ki az Európai Szociális Alap támogatása;

- 2004-től induló új kutatásösztönzési formák – a „tematikus alapítványok”: a franciaországi projektfinanszírozási rendszer erősítésére és elsődlegesen az ipari K+F-részvétel fokozására a francia kormány tematikus alapítványok létrehozását határozta el 2004-ben (a program indítását a közelmúltban 2004. június 16-án jelentették be). Több tucat tematikus alapítvány létrehozása a cél, melyek közös jellemzője, hogy a támogatás 50%-a állami eredetű, 50%-át ipari partnerek adják. Az alapítványok létrehozását különböző, 2003-ban hozott intézkedések, jogszabályok segítik, melyek részben a közhasznú alapítványok létrejöttét támogatják, részben pedig a vállalkozások, egyéni vállalkozások számára biztosítanak adókedvezményeket ezen alapítványok támogatása esetén. A 2004-es költségvetési törvény 150 M eurót biztosít az alapítványok állami dotációjának biztosításához. Az elsőként létrehozott alapítványok körében megemlíthető az „Üvegházhatás-mentes lakóhely Alapítvány”, melynek 4 M euró ipari tőkerészesedését 4 építőipari, ill. energetikai vállalat adja (a 4 M euró állami tőkerész mellé), vagy a cardiovascularis betegségek kutatását támogató „Szív és artéria Alapítvány”, 10 M euró vállalati, 10 M euró állami támogatással).
- nemzetközi programok, EU-keretprogramok: évi mintegy 1,5 Mrd euróra becsülhető ezekben a programokban a francia állami szerepvállalás, ami részben a BCRD-ből, részben pedig a francia külügyi tárca büdzséjéből származik.
- Egyéb tárcák: Franciaországban a kutatásért felelős minisztérium mellett a tárcák többsége részt vesz valamilyen K+F-tevékenység támogatásában), bár az egyes tárcák szerepvállalásának mértéke igen jelentős eltérést mutat. A polgári köz kutatások költségvetése (BCRD) ugyan legnagyobb részt a kutatási tárca büdzséjéből származik, de e mellett sok esetben magában foglalja a szakminisztériumok támogatásait is, vezető-koordinátori szerepet biztosítva ezzel a kutatási tárcának. Ez alól természetesen kivételt képeznek a védelmi-kutatási kiadások, amik külön költségvetési fejezetben jelennek meg, illetve azok a K+F-területek, ahol az adott intézet (vagy projekt) támogatása csak részben BCRD-eredetű.
- Franciaország K+F-tevékenységének finanszírozásában számos magánalapítvány, privát kutatóközpont, kutatóintézet vesz részt. Ezek egy része állami támogatásban is részesül. Pl. a Pasteur Intézet (magánalapítvány) 2001-es bevételei mintegy 174 M eurót tettek ki, amiből 42,8% származott saját tevékenységből (eladások, kutatási szerződések, ipari megrendelések, stb.), 31% állami volt támogatás (44,1 M euró), 26,2% adomány.

Franciaország évek óta jelentős figyelmet fordít az innovációösztönzésre, melynek törvényi kereteit az 1999-es innovációs és K+F-törvény biztosítja. Az innovációs és K+F-törvény tette lehetővé többek között az állami szféra kutatóinak innovatív vállalkozás alapítását, az állami kutatóintézetek és vállalatok együttműködését inkubátorok alapítására, vagy adókedvezmények bevezetését innovatív vállalkozások számára.

A francia kutatási tárca 1999-ben hirdette meg az első országos innovatív vállalkozás alapítási pályázatot. A pályázat céljaira biztosított 1999-es 15,24 M euró keret 2002-re már 30 M euróra növekedett. 2000 óta a pályázat finanszírozásában a kutatási tárca mellett az ANVAR és az Európai Szociális Alap is részt vesz. A 2004. évben az 6. országos innovatív vállalkozás alapítási pályázat szintén 30 M euró kerettel került meghirdetésre. Az első öt évben mintegy 600 vállalkozás indítására került sor, amelyek 94%-a ma is működik.

Az innovációösztönzés másik formája 1999 óta a vállalati inkubátorok és vállalatindítási alapok létrehozása. Az eredetileg 30,5 M euróval támogatott program sikere alapján az állami támogatás 2000-re mintegy 47 M euróra bővült (melynek finanszírozásában a kutatási tárca mellett a francia államkincstár is részt vett). A program keretében 2000 végére 31 inkubátort hoztak létre (melyek 2002 áprilisáig már 240 kis- és közepes vállalat alapításban működtek közre). Szintén e program keretében hoztak létre 2002 tavaszáig 10 vállalatindítási alapot (3 országos tematikus alap és 7 regionális alap). A vállalatindításra fordítható támogatás 1999-2002 között meghaladta a 136 M eurót, amiből az állami támogatás mintegy 23 M eurót tett ki. A 31 inkubátor állami támogatása 2003-ban lejárt, a működésüket vizsgáló bizottság 2003. évi pozitív jelentése hatására a kutatási tárca újabb 3 évre (2004–2006) vállalta támogatásukat.

A kutatási tárca pénzügyi támogatásával 2002 óta a felsőoktatási intézményekben vállalkozói ismeretek oktatására irányuló speciális programok is futnak.

A vállalkozásalapítási támogatási formák mellett a francia állam a vállalati K+F-tevékenységet fiskális eszközökkel is támogatja. Közülük talán legfontosabb az 1983 óta létező kutatási adóhitel. 2000-ben a kutatási adóhitel összege mintegy 519 M eurót tett ki, amin 2810 vállalat osztozott.

Az 1999-es innovációs törvény rendelkezett az állami kutatások és a vállalatok közötti partnerkapcsolatok fejlesztéséről is. Ezen együttműködések segítik az 1999 óta alapított Kutatási és Innovatív Technológiai Hálózatok (RRIT). A francia kutatási tárca az 1998 és 2002 között alapított 16 hálózatnak összesen 299 M euró támogatást biztosított, 820 projekt költségeihez hozzájárulva.

Franciaországban 1992-től mintegy 7 éven át folyamatosan csökkent a vállalati K+F-tevékenység állami támogatása. A 2000-es év fordulatot hozott, amikor is a korábbiakat jelentősen meghaladó, 2,260 Mrd euró támogatást biztosított a kormányzat a privát szféra kutatás-fejlesztési tevékenységének fejlesztésére. Ennek a keretnek mintegy kétharmadát (1,451 Mrd euró) tette ki a védelmi szektor támogatása. A civil szféra vállalatainak közpénzekből finanszírozott K+F-támogatása elsősorban a repülés, az űrkutatás, a nukleáris kutatások szektorait érintette. Az ipari tárca és az ANVAR (Országos Kutatás-fejlesztési és Innovációs Ügynökség), illetve a kutatási tárca támogatásait is beleértve 2000-ben a vállalati szféra K+F-tevékenységének mintegy 11,4%-át finanszírozták közpénzekből Franciaországban.

A vállalati szféra saját K+F-kiadásai 2000-ben 19,8 Mrd eurót tettek ki, ami az előző évihez képest 2,9%-os növekedést jelez. 2001-ben, további 3,1%-os növekedéssel, a vállalati K+F 20,7 Mrd euróra emelkedett. A 2002-es év becsült adatai nagyjából azonosak a 2001. évekkel, ami stagnálásra (vagy szerény mértékű, relatív csökkenésre) utal.

1.4. A K+F és innováció területét érintő legfontosabb jogszabályok

Franciaországban a K+F és innováció rövid távú (éves szintű) stratégiai irányelveinek meghatározását, és a K+F mindenkori helyzetének állapotfelmérését az 1985. december 23-ai törvénnyel módosított 1982. július 15-ei 82-610 sz. törvény írja elő. Ez alapján minden évben az éves költségvetési törvény mellékletét képezi a franciaországi „Kutatási és technológia-fejlesztési helyzetértékelés” (az ún. „sárga könyv”). A szóban forgó tanulmány a helyzetfelmérésen kívül az aktuális K+F-politikai prioritásokon alapuló „polgári köz kutatások költségtervét” (BCRD) és annak felosztását is tartalmazza.

A korábbi francia Közoktatási, Kutatási és Technológiai Minisztérium (MENRT) által még 1999-ben készített innovációs törvénytervezet alapján a Nemzetgyűlés 1999. július 12-án elfogadta az innovációról és kutatásról szóló 99-587 sz. törvényt. Ez azt jelenti, hogy az említett évenként BCRD-hez kapcsolt kutatás- és technológiapolitikai jogszabály mellett Franciaországnak hosszú távú innovációs és kutatási törvénye is van. A törvény legfontosabb célja a tudományos-technológiai transzfer elősegítése az állami kutatóhelyek és a vállalatok között ideértve a kutatások valorizációjának előmozdítását is, továbbá az egyéni vállalkozások támogatása a kutatások terén, az innovatív vállalkozásoknak nyújtandó különféle pénzügyi ösztönzők révén.

A 99-587 sz. törvény fő elemei (fejezetei) a következők:

- A kutatók állami kutatásból a vállalati szféra felé irányuló mobilitásának, cégalapítási lehetőségeinek, vállalkozásban való részvételének biztosítása;
- Közkutatások és a vállalati szféra együttműködéseinek javítása (inkubátorok létrehozása, kutatás-valorizációval foglalkozó szolgálatok megteremtése);
- Kedvezményes fiskális környezet kialakítása az innovatív vállalkozások számára, kedvező kutatási adóhitel;
- Jogszabályi környezet létrehozása az innovatív vállalkozások számára.

A Raffarin-kormány K+F politikájának leghangsúlyosabb elemei között szerepel az innovációtámogatás, illetve az „innovációbarát” környezet folyamatos javítása. Ennek kapcsán került sor 2002/2003-ban az „Innovációs Terv” meghirdetésére, az Országos Innovációpolitikai konzultációra. A várhatóan 2004-ben megszületendő intézkedések az 1999-es innovációs törvény tapasztalatai alapján annak kiegészítését, hatékonyságának növelését kívánják szolgálni.

2003. április 9-én - négy hónappal az „Innovációs terv” (*Plan Innovation*) 2002. december 11-ei közös meghirdetése után - NICOLE FONTAINE – azóta leváltott - delegált ipari miniszter és CLAUDIE HAIGNERÉ – korábbi - delegált kutatási és technológiai miniszter közösen zárták az „Innováció a jövő építéséért” (*“Innovation pour construire l’avenir”*) című konferenciát. A mintegy 500 szakértő részvételével lezajlott rendezvény fontos állomását jelentette a francia K+F és ipari kormányzat közösen szervezett, széles társadalmi konszenzusra törekvő törvényelőkészítő munkájának. (Amint arról már korábban hírt adtunk, Franciaországban a 2002. év végétől 2003. február közepéig folyt egy nagy szabású, országos innovációpolitikai konzultáció (*“Politique en faveur de l’innovation – consultation nationale”*). A széles körben terjesztett, a két érintett minisztérium, ill. az állami kutatóintézetek honlapjairól közvetlenül is konzultálható véleménygyűjtő-lapok 6 csoportban ismertették a tervezett intézkedéseket, és gyűjtötték az azokkal kapcsolatos kritikákat, észrevételeket.)

A felvetett módosító javaslatok, kritikák nyomán a kutatási tárca illetékesei átdolgozták az eredeti Innovációs Tervet. Ez alapján, az alábbi hét kategória fogja képezni a most kidolgozás alatt álló intézkedéscsomag, ill. a szükséges jogszabályi változások alapját :

- 1) új jogi státus biztosítása a business angelseknek, jelentős adókedvezményekkel ;

- 2) innovatív kis- és középvállalkozások adó-, és járulékterheinek nagymérvű csökkentése működésük első 8 évében ;
- 3) adózástechnikai könnyítések, kutatási adóhitel és egyéb új ösztönzők bevezetése;
- 4) az innováció állami támogatásának fokozása, a támogatások elnyerésének egyszerűsítése az ANVAR koordinációs szerepének erősítésével, az ipari és kereskedelmi kamarák fokozott bevonása ;
- 5) közvetlen intézkedések és akciók (több vállalati gyakorlat doktoranduszoknak, vállalati CIFRE-ösztöndíjak számának növelése, legeredményesebb inkubátorok fokozott támogatása, szabadalmak ösztönzéses, stb.), a kutatás-fejlesztés vállalati valorizációjának biztosítása ;
- 6) az innovációs kultúra oktatásának fejlesztése, a fiatalok R&D-irányba történő orientálásának fokozása (közös akcióprogramokban az EU-val : európai-nemzeti innovációs prioritás) ;
- 7) a stratégiai R&D fokozott támogatása a vállalatoknál, a kutatási és innovációs hálózatok megerősítése (RRIT, EUREKA), kiválósági központok megerősítése a vállalati R&D területén.

A tervezett intézkedések és jogszabályi módosítások kidolgozása jelenleg is tart, és a kutatási tárca szakértői szerint várhatóan 2004 őszére kerülhet a törvényjavaslat a parlament elé. JACQUES ASTOIN, a Technológiai Igazgatóság innovációs osztályának vezetője kifejtette, hogy az új jogszabály várhatóan nem teremt majd olyan gyökeresen új helyzetet, mint a korábbi francia innovációs törvény 1999-ben (hatályba lépése idején), ám egyes elemi minden valószínűség szerint jelentősen hozzá fognak járulni az innováció élénkítéséhez.

1.5. A kutatási eredmények hasznosítási módszerei Franciaországban

Franciaországban az innovációról és kutatásról szóló 99-587 sz. törvény (továbbiakban: innovációs törvény) intézkedik a közkutatásból származó eredmények hasznosításának elősegítéséről. Ennek megfelelően az innovációs törvény lehetővé teszi professzionális valorizációs struktúrák, ún. „ipari és kereskedelmi szolgáltatók” (SAIC) kialakítását. Központi pályázati támogatással 2002-ben további 14 SAIC iroda került létrehozásra nagy kutatóintézeti és felsőoktatási tömörüléseknél. A SAIC irodák kompetenciájába a kutatási eredmények hasznosításának jogi, technikai, kereskedelmi, közgazdasági aspektusai tartoznak, különös tekintettel a szabadalmi kérdésekre.

Önálló intézményként a kutatási eredmények hasznosításával, talán legnagyobb hatékonysággal az Országos Kutatás-fejlesztési és Innovációs Ügynökség (ANVAR) foglalkozik. Az ANVAR innováció- és technológiatranszfer támogató, K+F humán erőforrás-fejlesztő tevékenysége keretében nemcsak projekteket támogat, hanem – különösen regionális hálózatán keresztül - közreműködik a „privat-public” kapcsolatok generálásában, szabadalmi ügyek segítésében. Innovációserkentő, valorizációs tevékenységet fejt ki az Országos Iparjogi Intézet (INPI) is. Hatékonyan segíti még a technológiai-transzfer folyamatokat és a valorizációt a Regionális Stratégiai és Technológiai Információs Ügynökség (ARIST), ill. a Regionális Interkonzuláris Konferencia (CRI). Mindkét szervezet a Francia Kereskedelmi és Iparkamarák Szövetsége (ACFCI) mellett működik, előbbi a technológiai információ-szolgáltatásban, utóbbi a vállalkozás-alapításban, befektető-orientálásban működik közre.

A kutatási eredmények jobb hasznosítása érdekében a francia kutatási tárca CLAUDIE HAIGNERÉ korábbi miniszter elnöklétével 2004 februárjában nagyszabású valorizációs-szabadalmi témájú konferenciát rendezett. A miniszter bejelentette, hogy a kutatási tárca kampányt indít, hogy fogékonyabbá tegye a francia kutatókat a szabadalmi ügyek iránt, s jelezte, hogy hamarosan rendelet teszi lehetővé a doktoranduszok, posztdoktorok számára a szabadalmak megszerzését. A kormányzat díjakat kíván adni a szabadalmakat benyújtó kutatóknak. Az intézkedési tervek között szerepel az egyéni érdekelttség megteremtése mellett a laboratóriumok érdekeltté tétele, illetve egy Szellemi Tulajdonjogok Főtanácsának (CSPI) létrehozása. A miniszter konkrét intézkedések tervét ígérte a várhatóan 2004 végére elkészülő tudománystratégiai-törvénytervben.

1.6. Jelentősebb események a francia T&T területén

A kutatás-fejlesztés, ill. tudomány világából, a teljesség igénye nélkül, a következő fontosabb események említhetők a jelzett időszakból:

2003. szeptember:

- CLAUDIE HAIGNERÉ megbízott kutatási és technológiai miniszter és MICHAL KLEIBER lengyel tudományos miniszter elnökletével francia-lengyel K+F fórum Párizsban
- CLAUDIE HAIGNERÉ és EDELGARD BULMAHN német szövetségi kutatási miniszter közös német-francia tudományos napokat tart Németországban
- CLAUDIE HAIGNERÉ és XO GUANHUA kínai kutatási és technológiai miniszter párizsi tanácskozásai a francia-kínai T&T kapcsolatok további erősítéséről
- A 2004-es polgári közutatósi költségvetés (BCRD) tervezetének ismertetése és nyilvános vitája, a 3,9%-os növekedés
- Pályázati felhívások (ACI) a járványtan és a közlekedés-biztonsági kutatások területén

2003. október:

- A „Tudomány ünnepe 2003”, több száz helyszínen megrendezett rendezvénysorozat – Németország díszvendég, 100 német fiatal kutató részvétele a rendezvényeken
- Nagyszabású kínai technológiai kiállítás Párizsban
- Tárgyalások a francia–orosz űrkutatás együttműködésekről
- Országos nanotechnológiai tanácskozás
- CLAUDIE HAIGNERÉ megbízott kutatási és technológiai miniszter a rákkutatás fokozott támogatására tesz ígéretet
- CLAUDIE HAIGNERÉ hivatalos szlovéniai látogatása
- Informatikai pályázati felhívás (ACI)

2003. november:

- Francia–orosz űrkutatási megállapodás (többek között a Soyuz űrhajók Kourou-ból történő fellövéséről)
- ANTARES-állomás (európai tengeri neutrino-teleszkóp) felavatása
- Nagyszabású német–francia humán- és társadalomtudományi konferencia Lyonban CLAUDIE HAIGNERÉ és EDELGARD BULMAHN német szövetségi kutatási miniszter társelnökletével
- CLAUDIE HAIGNERÉ nyilvánosan ismerteti a francia inkubátor-rendszerről készült jelentést, és deklarálja az inkubátorok finanszírozási rendszerének meghosszabbítását a 2004-2006-os időszakban
- a 2003. november 26-ai EU Versenyképességi Tanácson a 15 EU-tagország kutatási miniszterei egyhangú állásfoglalást hoztak arról, hogy a nemzetközi kísérleti termonukleáris reaktor (ITER= International Thermonuclear Experimental Reactor) megépítésének helyszínéül, közös európai jelöltként a franciaországi Cadarache-t (Bouches du Rhône megye) támogatják.

2003. december:

- CLAUDIE HAIGNERÉ részt vesz az „Információs Társadalom Világforumán”
- A CNRS 2004-es költségvetésével, és működésével kapcsolatos kibővített igazgatótanácsi ülése, a kutatási és technológiai miniszter részvételével

- Az ITER kísérleti fúziós reaktor helyszínével kapcsolatos döntés elhalasztása
- CLAUDIE HAIGNERÉ bejelenti, hogy a tárca az innovatív vállalkozás-alapítási verseny számára 30 millió euro keretet biztosít
- Űrkutatási pályázati felhívás (ACI)

2004. január:

- A „Mentsük meg a Kutatást” mozgalom petíciója, a kutatási miniszter fogadja a mozgalom képviselőit
- Vizsgálóbizottság felállítása a közkutatásban dolgozó laboratóriumok költségvetési problémáinak feltárására
- Francia–kínai K+F felsővezetői tanácskozássorozat
- Az állami költségvetés struktúrájának olyan irányú módosítása, hogy a jövőben létrehozható legyen egy „kutatási és felsőoktatási tárcaközi bizottság”
- Matematikai, vegyészeti és nanotechnológiai kutatási pályázatok (ACI) hirdetése
- A francia Szenátus az Európai Űrügynökség (ESA) közös konferenciája Párizsban a „Területi önkormányzatok és a digitális elszigeteltség megszüntetése: műholdas megoldás?” címmel

2004. február:

- CLAUDIE HAIGNERÉ Dublinban ismerteti Franciaország elkötelezettségét az alap kutatások színvonalának megőrzése mellett, és javasolja, Franciaország támogatásával, egy európai alap kutatási ügynökség létrehozását
- Nagyszabású konferencia a Sorbonne-on a kutatási eredmények hasznosításáról, amely a szabadalmak, valorizáció, tudományos-technológiai transzfer kérdéseit vitatja meg, CLAUDIE HAIGNERÉ és JEAN-JACQUES GAGNEPAIN, technológiai államtitkár részvételével
- A francia kutatás jövőjével kapcsolatos stratégiai törvényterv elkészítéséhez országos konzultáció indítása az alap és alkalmazott tudományok, ill. a francia K+F széles rétegeivel
- CLAUDIE HAIGNERÉ intézkedéseket jelent be a közkutatásban alkalmazottak helyzetének javítására
- Országos Akcióterv a tudományos ismeretterjesztés helyzetének javítására
- Nagy számú pályázati felhívás (ACI) megjelenése az élettudományok (többek között rákkutatás), humán- és társadalomtudományok területén

2004. március:

- CLAUDIE HAIGNERÉ részt vesz Brüsszelben, az EU Versenyképességi Tanácson, ahol az EU egyöntetűen a Cadarache-i helyszínt erősíti meg az EU jelöltjeként az ITER-projekt megvalósítására
- A „Tudományos Internet ünnepére” a francia kutatási tárca önálló honlapot nyit a francia tudománynak
- JEAN PIERRE RAFFARIN kormányfő a 2005-07-es, három éves időszakra évi plusz 1-1 milliárd euro többlettámogatást ígér a K+F területnek
- CLAUDIE HAIGNERÉ feloldja a korábban befagyasztott támogatások teljes keretét (294 millió euro), és a 2004-es álláspályázatokat 120 álláshely ígéretével egészíti ki
- Súlyos krízishelyzet a francia közkutatásban: a mintegy 3500 kutatóintézeti laborvezetőből több mint kétezren bejelentik lemondásukat vezetői tisztségükről
- A „Mentsük meg a Kutatást” mozgalom nagyszabású utcai demonstrációkat szervez

- Pályázati felhívások (ACI) fiatal kutatóknak, illetve a műszaki és mikrobiológiai szakterületeken

2004. április:

- JEAN-PIERRE RAFFARIN 3. kormányának megalakítása, amelyben – többek között – az oktatás (FRANÇOIS FILLON közoktatási, felsőoktatási és kutatási miniszter) és kutatás (FRANÇOIS D'AUBERT delegált kutatási miniszter) élére új miniszterek kerülnek
- FRANÇOIS FILLON és FRANÇOIS D'AUBERT miniszterek április másodikán fogadják a jelentősebb francia kutatási intézmények (CNRS, INRA, INSERM, INRIA, Pasteur Intézet), a Francia Rektori Konferencia, és a tudományos kutatás jövőjével foglalkozó új országos tanácsadó testület képviselőit
- A francia K+F-kormányzat – JEAN-PIERRE RAFFARIN kormányfővel egyetértésben – visszaállítja a korábban határozott idejűre módosított 550 új kutatóintézeti álláshely közalkalmazotti státuszát (200 kutatói és 300 technikus/mérnöki státusz), és a Mentsük meg a Kutatást mozgalom követeléseinek megfelelően, a felsőoktatási kutatás megsegítésére 1000 új álláshelyet biztosít az egyetemeknek
- Ökológiai kutatási pályázatok, és külföldi kutatók franciaországi fogadására kiírt pályázatok (ACI) megjelenése
- „Európa függetlensége és a függetlenség technológiai” címmel nagyszabású nemzetközi konferencia Párizsban
- Francia–indiai kutatási-hálózat pályázat meghirdetése

2004. május:

- JEAN-PIERRE RAFFARIN kormányfő bejelenti, hogy Franciaország a Banque de France aranykészlete egy részének eladásából származó bevételt (az első évben 100 M euró, a későbbiekben évi 200-200 M euró) a kiemelt nagy kutatási projektek, ill. a fiatal kutatói alkalmazások finanszírozására fordítja
- A Mentsük meg a Kutatást a mozgalomhoz csatlakozott K+F-szakemberek, akadémikusok, tudományos szakértők közreműködésével kidolgozzák javaslataikat a 2005. évi K+F-költségvetés irányvonalaira, ill. a francia K+F-intézményrendszer strukturális reformjaira vonatkozóan
- Versenypályázat innovatív vállalkozás alapításra
- Pályázat (ACI) a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos kutatások támogatására
- Konferencia az „Országos Rákkutatási Terv” dinamizálásáról
- A Francia Tudományos Akadémia tudománystratégiai programjának benyújtása a francia kutatási miniszternek
- A francia kutatási tárca kutatónőknek szóló Irène Joliot-Curie-díjának, illetve a La Recherche folyóirat kutatási díjának meghirdetése
- A CEA prion-kutatási technológiai platformjának (Fontenay-aux-Roses) és az INRA/Agrobiotech kutatóközpontjának (Sophia-Antipolis) megnyitása

2004. június:

- Elhunyt GÉRARD MÉGIE, a CNRS elnöke
- A 6. innovatív vállalkozás alapítási verseny eredményhirdetése (30 M euró 182 projektnek)
- Kutatási alapítványok alapítása: több tucat különböző tematikus kutatási alapítvány alapítása kezdődött meg, 50-50 %-os állami-privát támogatással
- A „Fenntartható fejlődés hete”, számos K+F-vonatkozású rendezvényel
- Pályázati felhívások (ACI) az idegtudományok, humán- és társadalomtudományok, energetika és inkubátorházak támogatására

- Az EUREKA francia évének lezárása miniszteri konferencia keretében 33 partnerország delegációjának részvételével
- Nemzetközi „brain drain” és mobilitási konferencia Párizsban (Cité des Sciences et de l’Industrie), PHILIPPE BUSQUIN EU kutatási biztos részvételével

2004. július:

- „A kutatás európája – a 2010-es célkitűzés” címmel nagyszabású európai konferencia Párizsban, a CNRS szervezésében
- A francia bioetikai törvény elfogadása (amely lehetővé teszi az in vitro létrehozott humán embriókon folytatott kutatást és a humán őssejt-kutatást, de szigorúan tiltja, és emberiség elleni büntettként kezeli a reprodukzív klónozást)
- Kormányhatározat az INRA vezetői státuszának módosításáról (az elnöki és főigazgatói pozíciók összevonása)
- Rákkutatási ösztöndíjak és képzési-oktatási kutatási programok (PIREF, ACI) hirdetése
- Űrkutatási konferencia a francia Szenátusban

2. A FOGADÓ ORSZÁG TÉT-KAPCSOLATAI, FŐBB VÁLTOZÁSOK ÉS ESEMÉNYEK

2.1. Franciaország kétoldalú TÉT-kapcsolatai

Általánosan fogalmazva megállapítható, hogy Franciaország nemzetközi TÉT-együttműködéseinek területén nincsenek gyökeres változások; a kooperációk fő irányvonalai, keretei nagyjából változatlanok, az együttműködések megszilárdult keretek között zajlanak. Újdonságok többnyire a kétoldalú kapcsolatok területén adódnak. Mennyiségi változást jelentenek az újabb kétoldalú keretszerződések (ezekre minden évben találunk példákat), minőségi változást pedig az olyan új útkeresések, ill. új típusú együttműködések jelentenek, mint az új bilaterális partnerkapcsolatok a kutatási és innovatív technológiai hálózatok terén.

Az együttműködési prioritások éves konkretizálását a kutatásért felelős tárca határozza meg, azokat a minden év végén kiadott, és a következő évre szóló költségvetési tervezet tartalmazza. A kormányzati prioritásokról - elfogadásukat követően - a Kutatási Minisztérium részletes tájékoztatást ad a többi kormányzati szervnek, illetve a kutatási intézményeknek és az egyetemeknek.

A 2004. évi polgári köz kutatások költségvetése (BCRD) iránymutatásai szerint a francia kutatási és technológiai tárca nemzetközi TÉT-politikáját a földrajzi és tematikai tényezők együttese határozza meg. Már hosszabb ideje kialakult prioritások érvényesülnek a földrajzi régiók és az együttműködési témák tekintetében egyaránt. A kutatási tárca a francia K+F terület nemzetközi nemzetközi tevékenységét az EU akcióival (6. KTF-Keretprogram) és a Külügyminisztériummal összhangban koordinálja.

Feltétlenül meg kell említenünk azt a szoros kapcsolatot, amit Franciaország az utóbbi egy-két évben Kínával kialakított a K+F-együttműködések terén. Kína mellett India és Oroszország is azon célszörzörök közé tartozik, ahol Franciaország érezhetően fokozni kívánja az együttműködést. Európán belül rendkívül látványosan erősödnek Franciaország kapcsolatai Németországgal. Fokozott figyelmet tapasztalunk egyes új EU-tagorszörzörök iránt, melyek

között, megfelelő hazai együttműködési szándék esetén, Magyarország is a favorizált partnerek közé kerülhet.

Földrajzi prioritások:

- *Együttműködés a fejlett ipari országokkal.* Ebbe a kategóriába tartozik valamennyi OECD-ország. Megkezdődött a nem OECD-tag közép-európai országok fokozatos integrálása ebbe az együttműködési kategóriába, s Oroszország is ide tartozna középtávon;
- *Együttműködés a feltörekvő országokkal.* Az ide sorolt ázsiai országok közül különösen Kína és India számíthat a francia nemzetközi Tét-politika megkülönböztetett figyelmére, kiválósági központjaik kialakulása és gyors növekedése miatt. (Ennek jelei az elmúlt év során látványosan erősödő francia–kínai Tét-kapcsolatokban is jelentkeztek.) Ugyanez vonatkozik néhány gyorsan iparosodó országra, amelyek már a közeljövőben fontos tudományos és technológiai partnerek lehetnek, így Brazília, Mexikó, Dél-Afrika és a mediterrán térség több országa.

Tematikus prioritások:

Franciaország nemzetközi K+F-tevékenységének tematikus prioritásai összhangban állnak a francia kormány K+F politikai irányelveivel, és vázaltosan az alábbiak szerint foglalhatók össze (az egyes pontok részletesebb bemutatásukat az előző évi beszámolóban ismertettük) :

1. A technológiai és ipari együttműködés támogatása;
2. Részvétel a tudományos és technológiai témafigyelésben;
3. Részvétel nagy nemzetközi szervezetek létrehozásában és irányításában;
4. Nemzetközi mobilitás és kutatáshoz kapcsolódó képzési programok.

Franciaország a világ szinte valamennyi régiójában tart fenn kétoldalú Tét-kapcsolatokat. A Tét kapcsolatok tipikus formája az ún. integrált akciók programja (PAI), amelyet jelenleg több mint 40 országgal folytatnak. A PAI-rendszer (amely Európa legtöbb országára bilaterális K+F-együttműködési szerződést jelent Franciaországgal) francia megfogalmazás szerint az Európai Kutatási Térség (EKT) építésének „alapköveit” biztosítja, és az EU tagjelölt országok számára az „EKT-kapcsolódási lehetőség” fontos francia támaszát jelenti. Az integrált akcióprogramok a fejlett ipari országokkal folytatott Tét-együttműködéseknek csak mintegy 2 %-át teszik ki, a kooperációk túlnyomó többsége kutatóintézetek, laboratóriumok közötti közvetlen kapcsolatokon alapszik. Az PAI-k szerepe tehát elsősorban a Tét-kapcsolatok beindítása, a partnerországok kutatási intézményei nemzetközi nyitásának ösztönzése. Francia részről, a rendszer bővítése mellett próbálkozások folynak annak tartalmi bővítésére is. A magyar–francia „Balaton-program” nevű PAI esetében újabban a közös irányítású doktori képzéshez is próbálják kapcsolni a projekteket, és kísérleti jelleggel - Ausztria esetében - felmerült a „trilateralitás” privilegizálásának gondolata is.

A közép- és kelet-európai országokkal (közte a tagjelöltek túlnyomó többségével), illetve a volt Szovjetunió utódállamaival való tudományos, technológiai, oktatási és kulturális együttműködések felkaroló COCOP- („Comité d'Orientation, de COordination et de Projets”) program mintegy 10 éve biztosít támogatási lehetőséget az ezen országokkal kooperáló francia intézményeknek. 2003-tól kezdődően prioritást élveznek azok a projektek, amelyek EU-projekt felé csatlakozó, vagy EKT-építésre alkalmas elemeket mutatnak.

A közép-európai országok közül Franciaországnak Lengyelországgal van a legtöbb közös projektje. Európán kívül kiemelt fontosságú az USA-val, Japánnal és Kanadával folyó bilaterális együttműködés és a frankofón fejlődő országokkal való francia kooperáció.

A bilaterális Tét-kapcsolatok finanszírozási mechanizmusai nem változtak a tavalyi beszámoló óta.

2.2. Franciaország multilaterális Tét-kapcsolatai

2.2.1. Franciaország részvétele az EU Tét- programjaiban

CLAUDIE HAIGNERÉ előző francia kutatási miniszter, és más francia K+F-vezetők az elmúlt két év során számos alkalommal kifejtették egyetértésüket a 6. EU KTF-Keretprogram céljaival, prioritásaival, s kinyilvánították a francia és európai K+F politika harmóniáját. Az EKT-építés irányába tett európai lépések, a 6. Keretprogram stratégiai prioritásainak kijelölése általában megegyeznek a francia célkitűzésekkel.

A 6. Keretprogramra történő felkészülés és tárgyalások során - az 5. Keretprogram tanulságai alapján - Franciaországot az alábbi fontosabb szempontok vezérelték:

- a Keretprogram költségvetésének a korábbiaknál hatékonyabb felhasználása,
- az állami és vállalati kutatások hatékonyabb egyeztetése,
- a kutatások és az innováció társadalmi összefüggéseinek figyelembevétele,
- a fiatalok megnyerésére a tudományos haladás jövőjének biztosítása érdekében.

A CNRS 2004. július 8-9-ei nagyszabású párizsi nemzetközi konferenciáján – amely az európai kutatás helyzetével és annak jövőjével foglalkozott - FRANÇOIS D'AUBERT francia kutatási miniszter hangsúlyozta az EU K+F Keretprogramok fontos szerepét, kiemelve azt, hogy a következő, 7. Keretprogram – reményei szerint - a jelenleginél lényegesebb nagyobb keretösszeggel az évtized végére remélhetően a súlyához méltóan tudja majd az EKT-építés ügyét szolgálni. A kutatási miniszter elismerően szólt – az előzetes hírek birtokában – a 6. Keretprogramban eddig elért francia sikerekről. CLAUDIE HAIGNERÉ ugyanazon CNRS Európa-rendezvényen, immár francia Európa-ügyi miniszterként a 7. Keretprogram-tervekkel kapcsolatban kifejtette, hogy azok prioritásait még pontosabban kell meghatározni.

2.2.2. Franciaország részvétele más európai Tét-szervezetekben

Franciaország nemzetközi Tét-szervezetekkel való kapcsolata nem változott az elmúlt év során, így a téma nem igényel lényegi kiegészítést a tavalyi beszámolóhoz képest. Feltétlenül meg kell azonban emlékeznünk a közelmúltban lezárult Francia EUREKA elnökségről.

Az EUREKA ügyekben nagyon aktív, alapítótag Franciaország 2003. június 26-án vette át Dániától az EUREKA elnökséget, amit egy évig, 2004. június végéig látott el. Első alkalommal fordult elő az EUREKA történetében, hogy az elnöki pozícióra az ipari szféra képviselőjét, JEAN-PAUL JACAMON-t, a Schneider Electric korábbi alelnökét választották. PHILIPPE JURGENSEN, az ANVAR elnök-vezérigazgatója az EUREKA interminiszteriális bizottságának elnöki tisztét töltötte be. Az EUREKA kezdeményezés a francia elnökség ideje alatt – ahogy arra már korábban is történtek kísérletek - jobb összhangot próbált teremteni az

Európai Bizottsággal, fokozni az együttműködést az EUREKA és a 6. Keretprogram között, s megerősíteni a kezdeményezés szerepét az Európai Kutatási Térség kialakításában.

A „francia EUREKA-évad” lezárására 2004. június 16-18. között került sor Párizsban nagyszabású miniszteri konferencia keretében 33 partnerország delegációjának részvételével. A francia elnökség éve alatt a korábbiaknál több, összesen 206 projekt támogatására nyílt lehetőség, összesen 518 M euró keretösszeggel. A projektek közül 80 volt francia részvételű. Francia kezdeményezésre 6 kiemelt fontosságú stratégiai terület (cluster) került kijelölésre a következő évek projekt támogatásaihoz. A résztvevő ipari partnerek véleményével összhangban kijelenthető, hogy az EUREKA kezdeményezés az EU-programok számára hatékony kiegészítő rendszert alkot. Az elmúlt év során javult a hálózati együttműködés és az értékelési mechanizmus. A résztvevő 33 miniszter, ill. K+F felsővezető egybehangozón jelezte az EU felé, hogy a jövőben még hatékonyabb szinergiákat szeretne kialakítani az EUREKA és az EU-Keretprogramok között.

Az EU keretében folyó programok mellett a franciák részt vesznek minden európai Tét-szervezet munkájában, otthont adnak az ESA és az EUTELSAT központjának, aktív tagjai a COST, a CERN, az ESO, az EMBL, a CEPMMT, a CIRC, az ESF, az ESRF és az ILL szervezetének is.

2.2.3. Franciaország egyéb multilaterális Tét-kapcsolatai

A francia gazdasági, tudományos és kulturális diplomácia aktivitását jellemzi, hogy Párizsban van a székhelye számos Tét-dimenziót is magában foglaló nemzetközi szervezetnek. Ezek közül a legfontosabb az OECD és az UNESCO, de a mérésügy (BIPM, OIML), az állategészségügy (OIE) és a hűtésügy (IIF) nemzetközi szervezetei is fontos koordináló szerepet töltenek be. A francia kutatási tárca vezetője, illetve szakértői részt vesznek az OECD Tudomány- és Technológiapolitikai Bizottság tevékenységében (CPST). A francia kutatási és technológiai minisztérium aktívan részt vesz az UNESCO tudományos programjaiban is.

3. FRANCIAORSZÁG KAPCSOLATA AZ EU-VAL

3.1. Az EU K+F-politika franciaországi hatásai

Beszámolónk korábbi fejezeteiben több alkalommal kifejtettük azokat a szoros kölcsönhatásokat, ami Párizs és Brüsszel között kialakult a kutatás-fejlesztési területen. Franciaország Európa egyik vezető tudományos hatalmaként rendkívül aktívan kiveszi a részét az EU K+F-politikájának alakításában. A Franciaország és Németország közötti nagyon látványos közeledés is nyilvánvalóan összhangban áll az EU K+F-politikára gyakorolt hatás növelésének szándékával. Mindez azt jelenti, hogy pillanatnyilag nem érezhető markáns különbség az EU és Franciaország K+F-politikai irányelvei, prioritásai között.

Franciaországnak szüksége van az EU támogatására nagy projektjei megvalósításához (ld. ITER-projekt), ugyanakkor az Európai Uniónak is szüksége van a tudományos nagyhatalom Franciaországra (különös tekintettel a szoros francia-német kapcsolatokra és Franciaország számottevő Európán kívüli Tét-kapcsolataira), céljai eléréséhez. Mindezek alapján elmondható, hogy Franciaország az európai K+F-politika aktív alakítója. Ennek pillanatnyilag a személyi feltételei is kedvezőek a francia kormányon belül: az EU-ügyek iránt elkötelezett

új kutatási miniszter mellett, a K+F-ügyek iránt továbbra is igen fogékony korábbi kutatási miniszter, CLAUDIE HAIGNERÉ jelenleg az Európa-ügyi miniszteri posztot tölti be.

3.2. Francia erőfeszítések a lisszaboni és barcelonai célok eléréséért

A jelenlegi francia K+F-kormányzat európai együttműködési politikája nem mutat lényegi eltérést az előző kormányzati ciklusban már megnyilvánult elkötelezettséghez képest. Franciaország ma is amellettszáll síkra, hogy Európa utolérje a világ vezető tudományos hatalmait - az USA-t és Japánt - a GDP százalékában mért K+F-kiadások terén.

Európa önállóságának és versenyképességének fokozására irányuló francia törekvés markánsan jelentkezett az elmúlt esztendő során, miközben az amerikai katonai kiadások növelése miatt a korábbinál is nyomasztóbbá vált az amerikai K+F-szféra korábban is erőteljes fölénye. Az amerikai kihívásra adandó nemzeti és uniós válasz lehetőségét Franciaország az EU nemzetközi versenyképessége javításától reméli.

A 2002-ben leköszönt baloldali kormány deklarált szándéka volt, hogy minél előbb megvalósítsa az EU 2010-re kitűzött célját; a K+F-kiadásoknak a GDP 3 %-ra történő növelését. Ezzel a célkitűzéssel tökéletesen megegyezik a jelenlegi francia kormány álláspontja. A francia K+F-politika továbbra is az Európai Kutatási Térség kialakításában látja azt az eszközt, amely alkalmas lehet az Unió kutatási erőfeszítéseinek „jobb strukturálására”.

FRANÇOIS D'AUBERT francia kutatási miniszter 2004. július 8-án tartott előadásában szintén az Európai Kutatási Térség építésének fontosságát, és az európai K+F fejlesztésében a „megosztott kompetencia” szerepét hangsúlyozta. A miniszter – utalva a lisszaboni és barcelonai célkitűzésekre – emlékeztetett arra a hallatlanul nagy felelősségre, ami a K+F-szektor vállán nyugszik az európai versenyképesség javításában. Reményét fejezte ki, hogy sikeresen megvalósulhatnak az olyan nagy álmok, mint az ITER-projekt („International Thermonuclear Experimental Reactor”) európai megvalósítása. A miniszter kiemelte, hogy az USA Európát megelőző versenyképességének záloga a húzóágazattá vált K+F, illetve az ahhoz szorosan kapcsolódó ipar. Az USA-ban az igazi húzóerőt a nagy és erős egyetemek jelentik, az ipar hozzájuk települ. Európának is hasonló megoldásra kell törekednie. Fontos erősíteni az európai K+F-hálózatokat, illetve az európai K+F-tömörülések kritikus tömegét.

CLAUDIE HAIGNERÉ francia Európa-ügyi miniszter kifejtette, hogy az új Európai Alkotmányban fontos helyet kapott a kutatás-fejlesztés. A miniszter asszony az európai versenyképesség problémáinak elemzése mellett kiemelte, hogy a jövőben az Európai Fejlesztési Banknak jelentősebb szerepet kellene játszania az európai innováció támogatásában. Előadásának legfontosabb konklúziójaként CLAUDIE HAIGNERÉ többször hangsúlyozta, hogy az EU létérdeke a tudományos kiválóság, és az azzal összhangban működő innovatív ipar szinergiáinak erősítése. A K+F-terület helyzetének javításához a francia Európa-ügyi miniszter szintén fontosnak tartaná a strukturális alapok versenyképesség-növelő, célirányos felhasználását, és az Európai Kutatási Tanács megalapítását.

A francia K+F-kormányzat – súlyát és játékterét olykor meghaladó mértékben is – próbál mindent megtenni a barcelonai és lisszaboni célok megvalósításáért mind a franciaországi, mind az európai porondon. (A tavaszi franciaországi krízis azonban megmutatta, hogy a reformtörekvések Franciaországban csak a kutatói közösség érdekeinek figyelembevételével folytathatók eredményesen.)

4. A MAGYAR–FRANCIA KAPCSOLATOK

4.1. Magyar–francia Tét-együtműködés

A magyar–francia kormányközi Tét-együtműködés kereteit az 1966-ban aláírt, és azóta többször megújított kormányközi egyezmény határozza meg. Legutóbb 1999-ben, Budapesten került aláírásra a “A Magyar Köztársaság kormánya és a Francia Köztársaság kormánya közötti kulturális, tudományos, technológiai és intézményi együtműködés programja az 1999-2002 évekre” című dokumentum. A megállapodás megújítására erőfeszítéseket kell tenni a közeljövőben, amint azt a közelmúltban több magyar–francia felsővezetői megbeszélés során hangsúlyozták.

Franciaország Magyarország egyik legfontosabb Tét-partnere. 2002 óta a kétoldalú magyar–francia Tét-együtműködések területén határozott fellendülést tapasztalhatunk mind a vezetői látogatások számának növekedése, mind a partnerkapcsolatok bővülése terén.

Több, államtitkári szintű egyeztetést követően CLAUDIE HAIGNERÉ korábbi francia kutatási és technológiai miniszter 2003 márciusában látogatott Budapestre; MAGYAR BÁLINT oktatási miniszter és SIEGLER ANDRÁS NKTH elnökhelyettes LUC FERRY francia oktatási miniszterrel és HAIGNERÉ miniszterrel 2004. januárjában tárgyaltak Párizsban. 2004 júniusában a BODA MIKLÓS NKTH elnök vezette magyar delegáció tárgyalt francia Tét-kooperációs ügyekben érintett francia vezetőkkel, míg júliusban SIEGLER ANDRÁS 11 fős magyar delegáció élén építette Tét-kapcsolatainkat Lyonban. BODA MIKLÓS, illetve KROÓ NORBERT MTA főtitkár a közelmúltban FRANÇOIS D’AUBERT francia kutatási, ill. CLAUDIE HAIGNERÉ jelenlegi francia Európa-ügyi miniszterrel tárgyaltak Párizsban.

A korábbi visszaeséssel szemben 2002 óta jelentősen megnőtt a Balaton programra (PAI, kétoldalú Tét-együtműködési projektek) beadott pályázatok száma. Új fejlemény, hogy 2003 szeptemberétől kezdődően doktori ösztöndíjak finanszírozására is sor kerül a Balaton programhoz kapcsolódóan, 2004-től pedig néhány francia-magyar PAI-projekt trilaterálissá bővíthet osztrák partnerek bevonásával. 2003. október 29-31. között, Keszthelyen, a magyar–francia kormányközi Tét vegyes bizottsági ülés 49 projekt támogatását fogadta el.

Az egyetemek és a kutatóintézetek között nagy számú közvetlen együtműködés folyik. Közülük jelentőségében kiemelkedik a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) 2002-ben megújított kétoldalú együtműködési egyezménye a francia Országos Tudományos Kutatóközponttal (CNRS). Új fejlemény az MTA és a francia Országos Mezőgazdasági Kutatóintézet (INRA) közötti, 2004. január 28-án aláírt együtműködési szerződése. Több hazai egyetem működtet közös projekteket francia tudományos és felsőoktatási intézményekkel. Kívánatos lenne, hogy a jövőben megvalósítandó budapesti Francia (v. frankofon) Egyetem működése is serkentse az országaink közötti tudományos kooperációt.

Az utóbbi évben megnyilvánult fokozott francia érdeklődés a magyar–francia K+F-együtműködés fejlesztésére azzal függ össze, hogy francia részről az „Európai Kutatási Térség” (EKT) építésében komolyan számba veszik a magyar partnereket is. A magyar kiválósági központok szakmai jó híre mellett EU-csatlakozásunk közelsége - majd pedig 2004 májusától EU-tagságunk - is segítette a bilaterális Tét-kapcsolataink fejlődését. A hagyományos bilaterális programok (pl. Balaton program) mellett fontos az újabb kétoldalú

együttműködési formák kialakítása. A „*Sciences sans Frontières*” című, 2004-2005-ös franciaországi rendezvénysorozat a magyar tudomány és a magyar K+F-tevékenység franciaországi jobb megismerését hivatott elősegíteni. A rendezvénysorozat párizsi megnyitójára 2004. január 27-én került sor. Ez év tavaszán-nyarán további 3 sikeres konferenciát bonyolítottunk le.

A magyar gazdasági és K+F-kormányzat kiemelt prioritásainak megfelelően, rendkívül fontos a hazai és külföldi befektetői szféra közelítése a magyarországi tudásközpontokhoz (egyetemi és kutatóintézeti tömörülésekhez). Ez indokolta, hogy JACQUES CHIRAC francia köztársasági elnök 2004. februári látogatása alkalmával javaslatot tettünk a szegedi élettudományi kutatási központokhoz kapcsolódó francia-magyar ipari-K+F együttműködési lehetőségek felvetésére. A látogatás e témával kapcsolódó előkészítését az ITDH februárban elhunyt vezérigazgatójával, DR. LEDNITZKY PÉTERrel szoros munkakapcsolatban végeztük. A *Chirac*-látogatás utógondozása, illetve a szegedi francia-magyar központ előkészítésének témája az egyik legfontosabb TÉT-együttműködési vezérprojektünké vált az utóbbi hónapokban.

4.2. TÉT-attaséi tevékenység a magyar TÉT-kapcsolatok fejlesztéséért és a magyar tudomány franciaországi népszerűsítéséért

TÉT-attaséi szolgálatom második évében az alaputasításban meghatározott információs, forrásfeltáró, és delegációs tevékenység mellett az általában önálló kezdeményezéseken alapuló, operatív kapcsolatépítő és népszerűsítő tevékenységet részesítettem előnyben. Ezen tevékenységekhez mind magyar, mind francia partnereim részéről hasznos segítséget kaptam – ez irányú célkitűzéseim általában találtak a fogadó és küldő országbeli igényekkel.

A párizsi TÉT-attasé részvétele a 2003/2004-es év fontosabb tudománynépszerűsítő, kapcsolatteremtő, együttműködés-fejlesztő célfeladataiban:

2003. 2. félév

- A „*Sciences sans frontières*” (Tudomány határok nélkül) rendezvénysorozat 2004-es indításához szükséges háttértárgyalások, szervezési feladatok;
- Aktív bekapcsolódás az UNESCO közgyűlésére érkező magyar delegációtagok párizsi fogadásába (többek között MAGYAR BÁLINT, HÁMORI JÓZSEF, MEDGYES PÉTER), ami lehetőséget teremtett számos konzultáció lebonyolítására a következő időszak bilaterális eseményeivel, a World Science Forum szervezésével, vagy a Fiataltudós Világakadémia (WAYS) létrehozásával kapcsolatosan;
- Aktív szerepvállalás a magyar–francia TÉT VB előkészítésében (Keszthely, 2003. október) és az azon való részvétel;
- Közreműködés a World Science Forum Budapest előkészítésében, az azon való részvétel (Budapest, 2003. november), ill. az ahhoz kapcsolódó francia–magyar gyógyszerészeti kémiai, illetve nemzetközi fiataltudós rendezvények szervezésében;
- Az agrárattaséval szorosan együttműködve, két agrárkutatói érintettségű delegációnak egy héten át 14 különböző szakmai program, illetve intézettelátogatás megszervezése, Párizs, Lyon, Avignon, Montpellier helyszíneken (valamennyi feladat ellátása az előkészítő tárgyalásoktól kezdve a tolmácsolási, gépkocsivezetői feladatokon át a kapcsolatok szakmai utógondozásáig bezárólag).

2004. 1. félév:

- A Franche-Comté-i regionális kutatási és technológiai megbízottal együttműködve 5 előadásból álló sorozat megszervezése, a magyar tudomány és K+F népszerűsítésére, ill. KROÓ NORBERT MTA főtitkár beszámoló előadásának, tárgyalásainak előkészítése;
- MAGYAR BÁLINT és LUC FERRY miniszterek bilaterális találkozájának megszervezése, illetve magyar K+F vezetők CLAUDIE HAIGNERÉ francia kutatási miniszterrel történő rövid egyeztetéseinek koordinálása;
- A Magyar Tudományos Akadémiával, CNRS-szel és a Párizsi Magyar Intézettel (PMI) együttműködve, a „Sciences sans frontières” (Tudomány határok nélkül) című kétéves (2004-05) programsorozat nyitó-szekciójának megtartása a CNRS párizsi központjában, illetve további két szakmai szekció lebonyolítása a PMI-ben;
- Az MTA és az INRA között megszületett együttműködési szerződéssel kapcsolatos előkészítő tevékenység;
- A magyar tudomány jövőjét, Budapest „tudományos főváros” ambícióit és az MTA ez irányú törekvéseit figyelembe véve lobbitevékenység a World Science Forum Budapest és a WAYS jövője érdekében. Ezzel összhangban folyamatos kapcsolattartás az UNESCO illetékes munkatársaival, több találkozó megszervezése az MTA főtitkára és az UNESCO vezetői között;
- A 2004. februári *Chirac*-látogatáshoz K+F-befektetési javaslattal kapcsolatos háttéranyag készítése, majd a látogatást követően folyamatos koordinációs tevékenység a magyar és francia partnerek között;
- A 2004 tavaszi francia kormányváltásra és az NKTH vezető-változására tekintettel ismerkedési lehetőség szervezése a két oldal TÉT-együttműködésekben érintett vezetői között;
- 3 rendezvényből álló magyar–francia biotechnológiai programsorozat megszervezése Lyonban, együttműködve az ITDH lyoni irodájával, az ENS Lyon intézménnyel és a BioVision Lyon alapítvánnyal. A rendezvények részben hagyományos K+F együttműködések, részben „privat-public” kapcsolatok fejlesztésére irányultak, s egyben lehetőséget teremtettek a „Sciences sans frontières” sorozat biotechnológiai szekciójának lebonyolítására;
- A francia kutatási és innovatív technológiai hálózatokban (RRIT) történő magyar részvétel megvalósításának érdekében kezdett, de 2003-ban megakadt tárgyalási folyamat újraindítása, a közös növényi biotechnológiai projekt előkészítési munkálatainak kezdeményezése;
- Erőfeszítések új intézményközi TÉT-együttműködési rendszer, a CNRS/INRA/MTA-SZBK közötti „Európai Kutatási Csoportosulás”, GDRE kialakítására;
- Több fontos 2004 őszi feladat (FRANÇOIS D’AUBERT új kutatási miniszter magyarországi útja, a „Sciences sans frontières” 2 rendezvénye - közte egy toulouse-i magyar–francia gyógyszerészeti kémiai szimpózium -, a GDRE előkészítés koordinációs feladatai) előkészítésének megkezdése.

A 2004-es év első felében a kapcsolatépítő – rendezvényszervező - közvetítő feladatok, önálló akciók alkották attaséi tevékenységem zömét. Az említett programok közül az alábbi célfeladatok említése indokolt:

- 1) a magyar tudomány népszerűsítésére indított „Sciences sans frontières” (Tudomány határok nélkül) című kétéves (2004-05) rendezvénysorozat, illetve annak 4 eddig sikeresen lebonyolított fordulója,

- 2) az MTA–INRA szerződés előkészítésének, 2004. januári ratifikálásának koordinálása és a CNRS/INRA/MTA-SZBK GDRE együttműködés létrejöttének elősegítése,
- 3) a szegedi francia–magyar K+F-központ ötlete és az annak megvalósításáért folytatott mintegy féléves szervezési tevékenység,
- 4) MAGYAR BÁLINT miniszter, BODA MIKLÓS NKTH elnök, SIEGLER ANDRÁS NKTH elnökhelyettes, KROÓ NORBERT MTA-főtitkár több párizsi találkozásának megszervezése.
- 5) A magyar tudomány népszerűsítése érdekében folytatott koordinációs tevékenység az UNESCO munkatársaival együttműködve, a WSF Budapest és a WAYS jövője érdekében.

Az elmúlt egy év során tizenhét különböző méretű, gyakran saját kezdeményezésű rendezvény megszervezését végeztem el, általában magyar vagy francia partnerekkel együttműködve. A magyar tudomány népszerűsítését, a tudományos-technológiai kapcsolatok fejlesztését, és néhány esetben befektetésorientálást is szolgáló rendezvények közönsége esetenként 10 és 100 fő között változott, azokon összesen több mint 700 fő vett részt.

A szakterület által szervezett franciaországi rendezvények¹

<i>Rendezvény</i>	<i>Dátum</i>
Agrárkutatói és oktatási témájú konzultáció és követségi munkavacsora	2003. november. 24.
Francia–magyar agrárkutatói tanácskozás Lyonban (a CEMAGREF regionális igazgatóságával együttműködve)	2003. november. 26.
Francia–magyar agrárkutatói tanácskozások Montpellier-ben (az INRA és CIRAD regionális igazgatóságaival együttműködve)	2003. november. 28.
Magyarországgal – részben a magyar tudománnyal kapcsolatos előadássorozat Besançon-ban	2004. január 12, 26, február 2., 16., március 8.
„Sciences sans frontières” (Tudomány határok nélkül) című kétéves (2004-05) előadás-sorozat nyitó-szekciója a CNRS párizsi központjában	2004. január 27.
KROÓ NORBERT MTA főtitkár előadása a magyar tudomány és a magyarországi K+F aktuális kérdéseiről Besançonban, a besançoni műszaki egyetemen (École nationale supérieure de mécanique et microtechnique, ENSMM).	2004. január 28.
Konzultáció, egyezményaláírás és követségi munkavacsora MARILLON	2004. január. 28.

¹ A felsorolás csak a franciaországi rendezvényeket tartalmazza. (A párizsi Tét-attasé több magyarországi helyszíni Tét-rendezvény – pl. MTA/CNRS gyógyszerészeti kémiai konferencia, World Science Forum, Pierre Laffitte szenátor látogatása – előkészítésében tevékeny szerepet játszott.)

GUILLOU INRA főigazgató és munkatársai, KROÓ NORBERT MTA főtitkár és munkatársai, francia kutatók és a magyar Nagykövetség munkatársai részvételével.	
„Sciences sans frontières” sorozat „Fizika- tudományok” szekciója	2004. március 18.
„Sciences sans frontières” sorozat „Régészeti és antropológiai” szekciója	2004. május 25.
Szakmai tanácskozás és követségi munkaebéd BODA MIKLÓS NKTH elnök és munkatársai, a KÜM KTF, a francia külügyminisztérium (MAE) és a francia kutatási tárca vezető munkatársai részvételével	2004. június 17.
SIEGLER ANDRÁS NKTH elnökhelyettes előadása a magyar K+F-ről és a szegedi francia–magyar fejlesztési tervekről a BioTuesday biotech-rendezvényen ²	2004. július 6.
„Sciences sans frontières” sorozat „Biotechnológia” szekciója	2004. július 7.
Francia–magyar biotechnológiai kerekasztal a szegedi francia–magyar biotechnológiai központ előkészületeiről	2004. július 7.